
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

VEEBRUAR
2025

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-784/23**: Voore Mets ja Lemeks Põlva (kohtujuristi ettepanek — metsaraie lindude pesitsemise ajal)
- **C-517/23**: Apothekerkammer Nordrhein (eelotsus — retseptiravimite reklaamimine)
- **C-635/23**: WBS GmbH (kohtujuristi ettepanek — uurimisorgan kriminaalmenetluses)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-472/23**: Lexitor (eelotsus — tarbijakrediidilepingu krediidi kulukuse aastamäär)
- **C-233/23**: Alphabet jt (eelotsus — digiplatvormile juurdepääsu hädavajalikkuse hindamine)
- **C-339/22**: BSH Hausgeräte (eelotsus — patentide registreerimise või kehtivusega seotud asjade kohtualluvus)
- **C-16/24**: Sinalov (eelotsus — kohtuasjade määramise kord)
- **C-203/22**: Dun & Bradstreet Austria (eelotsus — maksevõime hindamise profiilianalüüsi kohta teabe andmise kohustus)
- **C-674/23**: AEON NEPREMIČNINE jt (eelotsus — kinnisvara vahendustasu ülempiiri proportsionaalsus)
- **C-753/23**: Krasiliva (eelotsus — mitmes liikmesriigis esitatud elamisloataotlused ajutise kaitse saamiseks)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-784/23: Voore Mets ja Lemeks Põlva (kohtujuristi ettepanek – metsaraie lindude pesitsemise ajal)

Kohtujuristi ettepanek, 6. veebruaril 2025

Keskkonnaamet peatas 2021. aasta mais ajutiselt OÜ Voore Mets ja AS Lemeks Põlva raietööd, sest nendega kaasnes reaalne oht häirida lindude pesitsemist ja hävitada linnupesi. Mõlemad ettevõtjad esitasid kohtusse kaebuse. Riigikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja küsis, kas linnudirektiiviga on kooskõlas, et lindude pesitsemise kaitseks peatatakse kinnistul raietööd, kuigi raietegevuse eesmärk ei ole lindude tapmine ega nende pesade kahjustamine ning kinnistul ei ole kindlaks tehtud ebasoodsas seisundis olevate linnuliikide pesitsemist. Samuti soovis Riigikohus teada, kas regulatsioon, mis lubab sellisel juhul raietööde peatamise, on kooskõlas põhiõiguste harta artiklitega 16 (ettevõtlusvabadus) ja 17 (omandiõigus).

Kohtujurist Kokott selgitas, et linnudirektiivi eesmärk ei ole iga üksiku linnu tingimusteta kaitsmine, vaid linnuliikide üldine kaitsesüsteem. Seda üldist süsteemi tuleb kohandada vastavalt iga linnuliigi olukorrale. Kohtujuristi arvates **tuleb seetõttu lindude häirimine keelata ainult siis, kui see avaldab olulist mõju eesmärgile hoida asjaomaste liikide arvukus rahuldaval tasemel, ning järelikult eriti siis, kui see kahjustab haruldaste või ohustatud lindude pesitsemist ja poegade üleskasvatamist**. Selline lähenemisviis oleks kohtujuristi hinnangul kooskõlas ka põhiõiguste hartaga. Kohtujurist jõudis seega järeldusele, et linnudirektiivi artiklis 5 sätestatud keeldude alla kuulub kahjustamine, mis ei ole teo toimepanija eesmärk, kuid mille võimalikkust teo toimepanija mõonab, vaid siis, kui see puudutab eriti haruldasi või parimate kättesaadavate teaduslike teadmiste põhjal eriti ohustatud linnuliike.

Kohtujurist lisas, et **Eesti kasutatav metsaraiete kontrollimise süsteem**, kus elupaigatüüpide ja vastavate metsade vanuse alusel määratakse kindlaks riskid lindudele ning jagatakse selle alusel kõik metsaalad kolme riskikategooriasse, **näib olevat kooskõlas selle lähenemisviisiga**.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-635/23: WBS GmbH (kohtujuristi ettepanek – uurimisorgan kriminaalmenetluses)

Kohtujuristi ettepanek, 13. veebruaril 2025

Läti pädev asutus KNAB alustas kriminaalmenetlust seoses kahtlusega kelmuses suures ulatuses. Uurimise käigus selgus, et on vaja läbi otsida ettevõtjate Berliinis asuvad äriruumid. Selleks taotles pädev asutus eeluurimiskohtunikult luba, mille kohus andis, ja koostas Euroopa uurimismääruse, mille kinnitas Läti prokuratuur. Berliini prokuratuur sai Berliini kohtult loa läbiotsimine teostada, mille tulemusel koguti arvukalt tõendeid. Ettevõtjad vaidlustasid tõendite kogumise, leides, et tõendid on kogutud ebaseaduslikult, sest uurimismäärust ei koostanud kohus. Saksamaa kohus soovis teada, kas Euroopa uurimismäärust võib väljastada muu pädev asutus direktiivi 2014/41 (Euroopa uurimismäärus kriminaalasjades) tähenduses.

Kohtujurist leidis, et selline õigusasutuste hulka mittekuuluv asutus nagu **haldusasutus võib põhimõtteliselt kuuluda mõiste „taotlev asutus või ametiisik“ alla direktiivi 2014/41 tähenduses**, nimelt esiteks, et ta on pädev tegutsema uurimisorganina kriminaalmenetluses, ja teiseks, et õigusasutus kinnitab tema poolt koostatud Euroopa uurimismääruse enne selle edastamist täitvale riigile. Käesoleval juhul on selge, et KNAB, kes ei ole õigusasutus, tegutses Läti õiguse alusel uurimisorganina kriminaalmenetluses. Samuti kinnitas vaidlusaluse Euroopa uurimismääruse enne selle edastamist täitjariigile Läti Vabariigi peaprokuratuur, kelle staatus „õigusasutusena“ direktiivi 2014/41 tähenduses on väljaspool kahtlust. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused puudutavad seevastu sisuliselt seda, kas KNAB vastab direktiivis 2014/41 ette nähtud tingimusele, mille kohaselt peab tal olema „pädevus [määrata] riigisisese õiguse kohaselt tõendite kogumist“, kuna Läti õiguse kohaselt peavad põhikohtuasjas käsitletavad uurimistoimingud, st läbiotsimised, kuigi need põhinevad sellise pädeva uurimisorgani nagu KNAB ettepanekul, toimuma eeluurimiskohtuniku või kohtu määruse alusel ja seega kuuluvad need õigusasutuste ainupädevusse. Seejärel analüüsis vaidlusaluse sätte sõnastust, konteksti ja eesmärki järeldas kohtujurist, et direktiiviga ei ole vastuolus, kui asutus, kes ei ole õigusasutus ja kes määrab vastavalt oma riigisisesele õigusele konkreetsed uurimistoimingud, kvalifitseeritakse Euroopa uurimismäärust „taotlevaks asutuseks või ametiisikuks“ selle sätte tähenduses, **isegi kui taoliste uurimistoimingute määramine riigisiseses menetluses kuulub üksnes õigusasutuste pädevusse, tingimusel et õigusasutus on need uurimistoimingud enne Euroopa uurimismääruse koostamist kinnitanud ja seejuures kontrollinud, et kõik selles direktiivis ette nähtud koostamise ja edastamise tingimused on täidetud.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

C-517/23: Apothekerkammer Nordrhein (eelotsus – retseptiravimite reklaamimine)

Euroopa Kohtu otsus, 27. veebruaril 2025

Madalmaade postimüügiapteek pakkus Saksamaal asuvatele klientidele retseptiravimite ostmisel sooduskampaaniaid. Klientidele pakuti määramata retseptiravimite ostmisel rahalise väärtusega kuponge, hotellikuponge, allahindlust järgmisteks ostudeks ja ka kohest allahindlust retseptiravimi tellimisel. Direktiiv 2001/83/EÜ (ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) kohustab

liikmesriike keelama retseptiravimite reklaamimise üldsusele. Seetõttu küsis Saksamaa kohus Euroopa Kohtult sisuliselt, kas apteegi kogu retseptiravimite tootevaliku kaugmüügi reklaamimine sooduskampaaniatega kuulub direktiivi 2001/83 kohaldamisalasse ning kas direktiiviga on kooskõlas riigisisised õigusnormid, mis sellise reklaami keelavad.

Euroopa Kohus selgitas, et ravimite reklaamimisega direktiivi 2001/83 mõttes on tegemist siis, **kui kampaania eesmärk on edendada ravimite väljakirjutamist, tarnimist, müüki ja tarbimist.** Seevastu ei ole ravimite reklaamimisega tegemist siis, **kui kampaania eesmärk ei ole mõjutada kliendi valikut konkreetse ravimi kasuks, vaid sellele järgnevat, vastava ravimi ostmiseks tehtavat apteegi valikut.** Sellest tulenevalt leidis Euroopa Kohus, et neid kampaaniaid, mis põhikohtuasjas lubasid kõikide retseptiravimite ostmisel kohest hinnaalandust, ei saa pidada ravimite reklaamimiseks. Sellised kampaaniad ei edenda retseptiravimite väljakirjutamist või tarbimist, sest selliste ravimite väljakirjutamise otsuse saab teha üksnes arst. Küll aga on ravimite reklaamimisega tegemist, kui tarbijale pakuti ostu tegemisel ostukuponge käsimüügiravimite ning tervise- ja hooldustoodete hilisemaks ostmiseks, mistõttu nende kampaaniate osas kohaldub direktiiv 2001/83.

Euroopa Kohus lisas, et isegi kui reeglina on käsimüügiravimite reklaamimine lubatud, peavad liikmesriigid direktiivi 2001/83 järgi siiski keelama käsimüügiravimite sellise reklaami, mis soodustab nende ravimite ebamõistlikku kasutamist. Põhikohtuasjas võib tarbija ostukuponge kasutades saada soodushinnaga tooteid kogu asjaomase apteegi tootevalikust. Selline kampaania võib juhtida tarbija tähelepanu ravimi võtmise vajaduse objektiivselt hindamiselt kõrvale ja ergutada ravimi ebamõistlikku ja ülemäära kasutamist. Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et **direktiiviga 2001/83 ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis keelavad kindlaks määramata retseptiravimite ostmiseks tehtavad reklaamikampaaniad selliste reklaamkingituste abil, mis kujutavad endast käsimüügiravimite hilisemal ostmisel kasutatavaid kuponge konkreetse rahasummaga või protsentuaalse allahindlusega.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-472/23: Lexitor (eelotsus – tarbijakrediidilepingu krediidi kulukuse aastamäär)

Euroopa Kohtu otsus, 13. veebruaril 2025

Inkassofirma Lexitor omandas tarbija õigused seoses krediidilepinguga, mille tarbija sõlmis pangaga ligikaudu 9050 euro suuruses summas ja krediidi kulukuse aastamääraga 11,18%. Lepingu täitmisel arvutas pank intressi ka krediidiga seotud kuludeks laenatud summadelt, mitte ainult tegelikult tarbija käsutusse antud krediidisummalt. Lexitor esitas kohtusse hagi, milles nõudis pangalt summat, mis vastab tarbija makstud intressidele ja tasudele. Lexitor väitis, et lepingus märgitud liiga kõrge krediidi kulukuse aastamäär rikkus tarbijakrediidiseaduse sätteid (millega on üle võetud direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punktid g ja k). Samuti väitis Lexitor, et lepingus ei ole selged tasude suurendamise tingimused.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovis teada, kas pank on rikkunud teavitamiskohustust, ning millist teavet tuleb tarbijale lepingu täitmisega seotud tasu suurendamiseks edastada. Samuti küsis eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas on proportsionaalne, kui teavitamiskohustuse rikkumisel, olenemata selle laadist, ei ole krediidi eest vaja tasuda intressi ja tasusid.

Euroopa Kohus leidis, et **asjaolu, et krediidilepingus on õigest määrast kõrgem krediidi kulukuse aastamäär, kuna teatud krediidilepingu tingimused on hiljem osutunud ebaõiglaseks ega ole tarbijale siduvad, ei kujuta endast iseenesest teavitamiskohustuse rikkumist.**

Teiseks leidis Euroopa Kohus, et **kui krediidilepingus on loetletud teatud hulk asjaolusid, millega saab põhjendada lepingu täitmisega seotud tasude suurendamist, ilma et piisavalt informeeritud, mõistlikult tähelepanelikul ja arukal keskmisel tarbijal oleks siiski võimalik kontrollida, kas need asjaolud esinevad ja milline on nende mõju nimetatud tasudele, siis on tegemist direktiivis ette nähtud teavitamiskohustuse rikkumisega, sest tarbijal võib olla raske anda hinnangut enda võetavate kohustuste ulatusele.**

Kolmandaks leidis Euroopa Kohus, et **liikmesriigi kehtestatud ühetaoline sanktsioon direktiivi artikli 10 lõikes 2 ette nähtud eri teavitamiskohustuste rikkumisele, mis mõjutab tarbija võimalust hinnata oma kohustuste ulatust, ei ole vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-233/23: Alphabet jt (eelotsus – digiplatvormile juurdepääsu hädavajalikkuse hindamine)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 25. veebruaril 2025

Eelotsusetaotlus on esitatud ühelt poolt Google'i ning teiselt poolt Itaalia konkurents- ja turujärelevalveameti vahelises kohtuvaidluses ameti otsuse üle karistada Google'it Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 (turgu valitseva seisundi kuritarvitamine) rikkumise eest. Nimelt ei võimaldanud Google oma Android Auto digiplatvormi kaudu kasutada Enel X Italia välja töötatud rakendust JuicePass. JuicePass võimaldab juhtidel oma elektrisõidukite jaoks laadimispunkte otsida ja broneerida. Rakenduse toimivus Android Autos hõlbustaks navigeerimist laadimispunktidest.

Euroopa Kohus leidis, et **digiplatvormi välja töötanud turgu valitsevas seisundis ettevõtja keeldumine tagada selle platvormi koostalitlus kolmandast isikust ettevõtja arendatud rakendusega võib kujutada endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist**. Kuritarvitus võib esineda ka siis, kui turgu valitsevas seisundis ettevõtja ei ole platvormi välja töötanud üksnes oma tegevuse tarbeks, ning kui kõnealune platvorm ei ole hädavajalik kolmandast isikust ettevõtja rakenduse äriliseks kasutamiseks, kuid võib muuta rakenduse tarbijate jaoks atraktiivsemaks.

Euroopa Kohtu sõnul võib **juurdepääsu andmisest keeldumine avaldada konkurentsivastast mõju isegi siis, kui rakenduse loonud ettevõtja ja tema konkurendid on jätkanud aktiivset tegutsemist ning arendanud oma positsiooni turul, kuhu rakendus kuulub, ilma et neil oleks platvormiga koostalitlus**. Kõiki asjakohaseid faktilisi asjaolusid arvesse võttes tuleb hinnata, kas keeldumine võis takistada konkurentsivõistlust või arengut asjaomasel turul.

Euroopa Kohus lisas, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja keeldumine tagada rakenduse koostalitlus digiplatvormiga võib olla **põhjendatud sellega, et ajal, mil kolmandast isikust ettevõtja sellist juurdepääsu taotles, ei olnud olemas malli, mis oleks võimaldanud tagada koostalitlust**. Kui see nii ei ole, peab turgu valitsevas seisundis ettevõtja sellise malli arendama mõistliku aja jooksul ja – kui see on asjakohane – kohase rahalise tasu eest.

Samuti leidis kohus, et hindamaks, kas esineb ELTL artikli 102 kuritarvitamine, **võib konkurentsiasutus piirduda vaid järgneva turu tuvastamisega**, millel keeldumine võib avaldada konkurentsivastast mõju, isegi kui see järgnev turg on üksnes potentsiaalne turg, kusjuures selle tuvastamine ei nõua tingimata asjaomase kaubaturu ja geograafilise turu täpset määratlemist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-339/22: BSH Hausgeräte (eelotsus – patentide registreerimise või kehtivusega seotud asjade kohtualluvus)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 25. veebruaril 2025

Saksa äriühingule BSH kuulub Euroopa patent EP1434512, mis kaitseb tolmuimejate valdkonda kuuluvat leiutist, mis on registreeritud Saksamaal, Kreekas, Hispaanias, Prantsusmaal, Itaalias, Madalmaades, Austrias, Rootsis, Ühendkuningriigis ja Türgis. BSH esitas Rootsi patendi- ja kaubanduskohtule Rootsi äriühingu Electrolux AB vastu hagi nimetatud Euroopa patendi kõigi riigisiseste „osade“ rikkumise tuvastamise nõudes. BSH nõudis, et Electroluxi kohustataks lõpetama patenditud leiutise kasutamise kõigis riikides, kus sama Euroopa patent on registreeritud, ning et Electroluxilt mõistetakse ka välja õiglase tasu ning kahjuhüvitis selle leiutise väidetavalt ebaseadusliku kasutamise eest. Selle peale väitis Electrolux, et välismaised patendid on tühised ja et nende õiguste rikkumise vaidlus ei allu Rootsi kohtutele.

Euroopa Kohus leidis, et määruse (EL) nr 1215/2012 (Brüsseli Ia määrus) artikli 4 lõike 1 alusel esitatud muus liikmesriigis välja antud patendi rikkumise hagi allub kostja alalise elukoha liikmesriigi kohtule ka siis, kui kostja vaidlustab vastavas menetluses asjaomase patendi kehtivuse, samas kui patendi kehtivuse üle otsustamine allub erandlikult niisuguse muu liikmesriigi kohtutele.

Samuti leidis Euroopa Kohus, et **Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkt 4 ei ole kohaldatav kolmanda riigi kohtule**. Kui liikmesriigi kohtule on esitatud kolmandas riigis registreeritud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi ja vastuväitena tõstatatakse selle patendi kehtivuse küsimus, siis allub vastuväite lahendamine sellele kohtule, kuna tema otsus ei saa mõjutada selle patendi olemasolu või sisu kolmandas riigis.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-16/24: Sinalov (eelotsus – kohtuasjade määramise kord)

Euroopa Kohtu otsus, 27. veebruaril 2025

Bulgaaria eriprokuratuur koostas YR-i jt suhtes süüdistusakti kuritegelikus ühenduses osalemise kohta, ning saatis selle Bulgaaria kriminaalasjade erikohtule. See kohtuasi määrati kohtunik I. H.-le. Kohtunik I. H. vaheotsus kohtuasja sisuliseks läbivaatamiseks tühistati apellatsioonistmes menetlusnormi rikkumise tõttu ning kohtuasi saadeti tagasi. Kuna kriminaalasjade erikohus oli lõpetanud tegevuse, saatis kohtunik I. H. kohtuasja Sofia linnakohtule. Kohtunik I. H. suunati samuti Sofia linnakohtusse. Sofia linnakohtu kriminaalkolleegiumi haldusjuht määras YR-i kohtuasja kohtunik H. K.-le, kasutades juhusliku määramise süsteemi. Kohtunik H. K. juhitud kolleegium saatis

kohtuasja lahendamiseks kohtunik I. H.-le, kuna ta oli nimetatud kohtuasjaga varem kokku puutunud. Pärast kohtuistungit, kus süüdistatavatele anti võimalus olla ära kuulatud, nõustus kohtunik I. H. kohtuasja lahendama. Sofia linnakohtu haldusjuht algatas distsiplinaarmenetluse kohtunik H. K. vastu, kuna ta ei edastanud kohtuasja ümbermääramiseks, ja kohtunik I. H. vastu, kuna viimane nõustus seda kohtuasja menetlema, kuigi talle ei olnud seda nõuetekohaselt määratud.

Sofia linnakohtu kriminaalkolleegium otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule küsimus, kas juhusliku valiku põhimõtte järgimise kahtlusi peab lahendama asja läbi vaatav kohus või on tegemist haldusküsimusega, millele annab hinnangu üksnes pädev haldusjuht.

Euroopa Kohus leidis, et Euroopa Liidu lepingu artikli 19 lõike 1 teist lõiku, lähtudes ELi põhiõiguste harta artiklist 47, tuleb tõlgendada nii, et **kui liikmesriik on kehtestanud kohtutes kohtuasjade määramise süsteemi, mis sõltub kohtu haldusjuhi sekkumisest, siis ei ole selle süsteemiga vastuolus see, et kohtunikul, kes kahtleb talle kohtuasja määramise õiguspärasuses, ei ole võimalik ise selles küsimuses otsust teha, vaid peab kohtuasja saatma tagasi haldusjuhile, et ta kontrolliks kohtuasja algse määramise õiguspärasust ja vajaduse korral määraks selle ümber. Haldusjuhi poolt kohtuasja määramise õiguspärasust peab riigisiseste õigusnormide alusel olema võimalik kohtulikult kontrollida.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-203/22: Dun & Bradstreet Austria (eelotsus – maksevõime hindamise profiilianalüüsi kohta teabe andmise kohustus)

Euroopa Kohtu otsus, 27. veebruaril 2025

Mobiilsideoperaator Dun & Bradstreet Austria GmbH (edaspidi *D & B*) ei nõustunud sõlmima CK-ga mobiilside lepingut põhjusel, et CK kohta automatiseeritult antud krediidi hinnangu kohaselt ei olnud ta piisavalt maksevõimeline. CK pöördus Austria andmekaitseasutuse poole, kes kohustas *D & B*-d andma CK-le sisulist teavet tema isikuandmetel põhineva automatiseeritud otsuse tegemisel kasutatud loogika kohta. *D & B* esitas selle peale kaebuse Austria föderaalsetele halduskohtule, väites, et kaitstud ärisaladuse tõttu ei pea ta edastama CK-le täiendavat teavet. Austria kohus tuvastas, et *D & B* on rikkunud määruse (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikli 15 lõike 1 punkti h. CK esitas otsuse sundtäitmise taotluse täitevasutuseks olevale Viini linnavalitsusele. Taotlus jäeti aga rahuldamata, kuna *D & B* oli teabe andmise kohustuse juba piisavalt täitnud, kuigi see äriühing ei esitanud pärast mainitud otsuse tegemist mingit täiendavat teavet. CK esitas Viini linnavalitsuse otsuse peale kaebuse Viini halduskohtule. Viimasel tekkis küsimus, kas andmesubjekt võib vastutavalt töötlejalt nõuda „sisulise teabena kasutatava loogika kohta“ ammendavat selgitust.

Euroopa Kohus leidis, et automatiseeritud otsuste, sealhulgas profiilianalüüsi tegemise korral **võib andmesubjekt nõuda vastutavalt töötlejalt „sisulise teabena kasutatava loogika kohta“, et viimane selgitaks talle kokkuvõtlikult, selgelt, arusaadavalt ning lihtsasti kättesaadavas vormis menetlust ja põhimõtteid, mida rakendatakse tema isikuandmete automatiseeritud töötlemisel.**

Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklist 15 nähtuv õigus **peab võimaldama andmesubjektil veenduda, et tema kohta käivad isikuandmed on õiged ja neid töödeldakse seaduslikult.**

Samuti selgitas kohus, et **kui vastutav töötleja leiab, et andmesubjektile esitatav teave sisaldab kaitstud kolmandate isikute andmeid või ärisaladusi, on vastutav töötleja kohustatud edastama selle väidetavalt kaitstud teabe järelevalveasutusele või pädevale kohtule, kelle ülesanne on kaaluda vastanduvaid õigusi ja huve, et määrata kindlaks andmesubjektile antud andmetega tutvumise õiguse ulatus.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-674/23: AEON NEPREMIČNINE jt (eelotsus – kinnisvara vahendustasu ülempiiri proportsionaalsus)

Euroopa Kohtu otsus, 27. veebruaril 2025

Kinnisvara vahendusteenuseid osutavad äriühingud AEON ja STAN jt ning Sloveenia Vabariigi riiklik nõukogu esitasid Sloveenia konstitutsioonikohtule palve algatada menetlus kinnisvaravahenduse seaduse põhiseaduslikkuse kontrollimiseks. Täpsemalt on küsimus kinnisvara omandamise, müügi või üüri vahendusteenuse tasu ülempiiri osas – mis on 4% lepingulisest hinnast. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, kas kinnisvaravahenduse seadus on kooskõlas direktiivi 2006/123 (teenuste kohta siseturul) artiklis 15 ette nähtud proportsionaalsuse tingimusega. Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et asjakohased on mitu EL põhiõiguste hartast tulenevat põhiõigust: ühelt poolt ettevõtlusvabadus (artikkel 16) ning teiselt poolt õigus eluasemele (artikkel 7) ja tarbijakaitse (artikkel 38).

Euroopa Kohus märkis, et antud juhul on tegemist olukorraga, kus füüsiline isik on omandamas või üürimas oma tulevast eluaset, mistõttu ei ole tegemist „kodu austamisega“ harta artikli 7 tähenduses, ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 8 ei tunnusta iseenesest õigust saada eluaset. Seega ei ole vaja arvestada harta artiklit 7. Samuti tõi Euroopa Kohus välja, et kui riigisisest meedet analüüsitakse direktiivi 2006/123 seisukohast, ei ole harta artikli 16 eraldi hindamine vajalik, kuid seda tuleb tõlgendada harta artiklit 16 arvestades. Samuti tuleb direktiivi artikli 15 tõlgendamisel arvestada harta artiklit 38.

Euroopa Kohus leidis, et kõnealune vahendustasu ülempiir võib olla lubatud, kui see ei ole otseselt ega kaudselt diskrimineeriv, kui see on põhjendatud ülekaaluka üldise huviga ning kui see on proportsionaalne. Esiteks ei ole vahendustasu ülempiir diskrimineeriv, kuna seda kohaldatakse sõltumata kinnisvaraga tegeleva äriühingu asukohast. Teiseks, **vahendustasu ülempiir on põhjendatud ülekaaluka üldise huviga, kuna liikmesriigi seadusandja soovis soodustada haavatavate isikute jaoks sobiva eluaseme kättesaadavust ja aidata kaasa tarbijakaitsele, suurendades hindade läbipaistvust ja takistades kohaldamast liiga kõrgeid vahendustasusid.** Kolmandaks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ja kas on olemas muid vähem piiravaid meetmeid. Seda põhjusel, et ülempiir ei puuduta ainult haavatavaid isikuid, vaid kõiki füüsilisi isikuid, ning kohaldub ka siis, kui teenused on seotud muul otstarbel kui peamise elukoha ostu, müügi või üürimisega.

Kuna teatavad kinnisvaraga tegelevad äriühingud olevat lõpetanud või võivad lõpetada vahendustegevuse, sest hinna ülempiir ei võimalda neil äriühingutel katta oma teenuste kulusid, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne analüüsida, kas vahendustasu ülempiir võimaldab neil äriühingutel saada mõistlikku kasumit. Euroopa Kohtu praktika kohaselt **ei kujuta ettevõtlusvabadus endast absoluutset õigust ning avalik võim võib sellele majandustegevusele kehtestada üldistes huvides piirangud.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-753/23: Krasiliva (eelotsus – mitmes liikmesriigis esitatud elamisloataotlused ajutise kaitse saamiseks)

Euroopa Kohtu otsus, 27. veebruaril 2025

Ukraina kodanik A. N. sisenes 2022. aastal liidu territooriumile ja esitas Saksamaal ajutise kaitse taotluse. Kaks kuud hiljem, esitas ta samasuguse taotluse Tšehhi Vabariigis. Tšehhi Siseministeerium jättis selle taotluse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata eelkõige põhjendusel, et A. N. oli taotlenud ajutist kaitset teises liikmesriigis. A. N. esitas seepeale kaebuse Praha linnakohtule, kes tõdes, et direktiiv 2001/55/EÜ ei näe ette, et sellise taotluse võib jätta läbi vaatamata põhjusel, et ajutise kaitse taotlus on varem esitatud teises liikmesriigis, mistõttu ei ole põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid liidu õigusega kooskõlas. Siseministeerium esitas selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse Tšehhi Vabariigi kõrgeimale halduskohtule väites, et juhul, kui isik on liikmesriigis taotlenud ajutist kaitset, peab see liikmesriik selle taotluse kohta tegema otsuse, sest ajutist kaitset ei ole mitmes liikmesriigis korraga võimalik saada.

Euroopa Kohus asus seisukohale, et direktiiviga **on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt isik, kellele on antud ajutine kaitse, ei saa elamisluba, kui see isik on juba taotlenud elamisluba teises liikmesriigis, kuid ei ole seda seal veel saanud.** Samuti leidis kohus, et **isikul, kellele on antud ajutine kaitse, on õigus otsuse osas, millega jäeti taotlus väljastada elamisluba vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).